

M A G Y A R K U R I R

Bétaből, Május' 26 - dikán 1818.

Nagy Britannia.

A' parlamentum' alsó házában Május 5-dikén az Angliában tartózkodó idegeneket illető törvénynek további fenntartásáról tanátskozván a' képviselők, Minister Lord Castlereagh egy beszédet mondott-el, melyben jövőre nézve oly nevezetes kinézéseket emlegetett, hogy az Austriai Beobachter, mint maga megjegyzi, méltónak tartotta azokat, a' Londoni leveleket el sem várván, a' Frantzia levelekből kiadni, mint itt is következik: —

„Én azt kívánom, így szól a' Minister, hogy az idegenekre nézve fennálló eszközök tovább is álljanak fenn. Ezen tárgy felett már elég sokszor elég sok vetekedés fordult elő a' parlamentumban, úgy hogy már most igen kevés újat mondhatunk rólla. Ha szintén igaz is az, hogy nekünk, átaljában szólván, az idegeneket jószívvel be kell fogadnunk 's vélek jó indulattal kell bánnunk: de az is igaz más felől, hogy találtatik ezek közt egy bizonyos rész olyan, melyre szorosán szükség vigyázni. Minden Országláson fel kellene hagyni, ha azonidegenek' mesterkedéseiknek, kik ez vagy amaz országot a' világ' tsendessége ellen való özszeesküvés' theátrumává kiválasztják, a' közönséges törvényeken kívül különös eszközök által is ellentállani szabad nem volna. Egy legújabb példa bizonyítja erőssitésemet. Belgium, a' hol az idegenekre nézve semmi kivéző törvény nem találtatik, sok békételen embe-

rek' özszeügyülekezésének piatzává lett, a' kik ott minden akadályoztatás nélkül főzik Európa' tsendessége ellen a' plánumokat. Ujságírási privilégiumokra is szertettek, 's rágalmazást és hazugságot binteznek szélyel; minden *Legitimus Országlások* ellen szüntelen tartó hadakozást organizáltak. Vakmerő bátorságok oly magas gráditstra lépett, hogy nem régen azt jóvalották egy nagy Hatalmaságnak, hogy egy szomszéd országban a' fennálló rendet fordítsa-fel, 's azt a Dynastiának (az Országlóháznak) megváltoztatására hívja-meg. Ezeknek munkája vala a' Lord Wellington ellen való gyalázatos célzás is, 's erre nem a' nemes Lord ellen való személyes gyűlölség, hanem csak az affelől való meggyőződés által indítottak, hogy Lord Wellington szereti a' fennálló Dynastiát 's a' dolgoknak mostani folyását. Ezen békételenkedőknek mozgásaikat úgy lehet tartani, mint a' revolútzio' kovászának félbenemszakadtt erejézését (forrását). Oly nyughatatlan és vad lelkek találtatnak, a' kik Európa' felületén elszéledve léven, csak új revolútzio't lélekzenek, 's magokat semmi módon megnyugtattatni 's megvilágosittatni nem engedik. Ezeknek füleik siketek a' közönséges 's magános szenvedések, 's a' tapasztalás' és józan okosság' tanuságaik előtt. A' közönséges békesség, melly megértethetné vélek azt, hogy az ő iparkodásaiknak semmi sikerre nem lehet, nem tsikorhatja-ki kezeikből a' fegyvert. A' mi, mindenféle egyéb 's csak valami kevés okossággalbiró özs-

szeesküdt embert kétségbe ejthetne, az ő indulataikat még jobban feléleszti. Szembetűnhető dolog (így végzi szavait a' Minister), hogy ha az idegeneket illető törvény fenn nem állana, ezek a' dühös emberek Angliát választották volna a' magok mesterkedéseik' gyulasztó pontjává. Nem kétlem tehát, hogy ezen ház, továbbá is fel fogja ruházni az Országglószéket azzal a' hatalommal, melynek ő mind ez ideig ily szelid és ily jóltévő hasznát vette."

A' Ministerekkel ellenkező részről Romilly úgy ítélte, hogy minden olyan jóvallás ellen, melly oda célozna, hogy az idegeneknek Angliába való barátságos befogadtatása félelmességgel megszorítottassék, protestálni kell, mint a' melly barátságos befogadtatásnak az ő ösei is a' magok üldözőik ellen való megtartatásokat köszönik, és a' melly ennek előtte Angliát mind azoknak menedékkellyévé (asylumává) tette, a' kik politikai vagy vallási vélekedéseikért üldöztettek. — A' Minister' jóvallása mindazonáltal ezen ellenmondás mellett is meghatározottatott, miuthogy pártfogói 55-tön, ellenzői pedig csak 18-tzan találtattak.

A m é r i k a.

Ha a' világnak ezen részetskéje Európához egy pár száz mértföldetskével közelebb esne, a' véres verekedéseknek olvasásában időtöltést találó olvasók még ma sem panaszkodnának az ilyenféle történetek' kútfejeinek kiapadássokért. A' XXXVIII-dik számú M. Kurirban irtuk vala, hogy Bolívar a' Veneczuelai Fővezér, Calabozo' városát megszállotta és minden órán nagy verekedésekről való tudósítást lehet várunk. A' várakozás nem tsalatott meg. A' Madridi Udvari újságban, egész annak módja szerint való Extra-tudósítás (*Extrablatt*, melynek már isten' kegyelméből, a' nevét is elfelejtettük vala) jött-ki, mellyet a' Spa-

nyol Kir. Fő vezér Morilló, a' maga Caraccastól néhány mértföldnyi távolságra lévő hadi szállásáról, *Villas-de-Curábol*, Febr. 28-dikán küldött a' Hadiministerhez. Eszszerént megverték a' Királyi seregek az Insurgenseket, úgy, a' mint itt következik: —

„Kegyelmes úr! Én Vittoriában tanyáztván bizonyos tudósításokat vettem vala *Bolivárnak*, az *Árulónak*, jöveteléről. Ő a' tengeri szeleknek szolgálatjával élván, az Orinoko vizén felevezett vala, 's magát a' Pacz' seregeivel, mellyek meglehetősen számmal vagynak, egygyesítette. Én egy szempillantatot se' akarván elveszteni, útomat, postán, Calabozóba vettem, a' hol armadámnak első osztalya tanyázott. Midőn e' hónap' (Februarius) 12-dikén *Calabozóba*, melly város a' térségnek közepette fekszik, megérkeztem, az ellenség egész erejével melly valami 2600 lovasokból és 1500 gyalogokból állott, megtámadott. Az ellenséges armádát az úgy nevezett Republikának Fővezére, *Bolívár Simon* vezérlette. Alatta vezérkedtek a' tartomány' több fejei is, Pacz, Cedenó, Monagas, 's több mások. —

„A' VII-dik Ferdinandus nevű Huszár Regiment a' Navarrai Vadászoknak egy Kompaniájával *Abajónál* állott, melly három fertály órányira esik a' várostól, és a' hol jó legelő van. Ezen tsapatunk az egész ellenséges lovasság által hevesen megtámadtatott: de végre, vitéz ellentállás után a' nagy szám előtt tsakugyan hátat adni kénytelenített, 's magát a' lovassághoz vissza vonta, mellyet én az alatt Calabozo előtt nagy sebességgel állásba helyheztettem vala. Itt az apró fegyvereknek heves tüzét kénytelenített kiállani az ellenség, 's feles kárt vallott. — De azonban nem bátorkodott az egész megütközést elfogadni, mellyel én ötet megkináltam, 's ez az apró verekedés, tsak a' Gerillások 's azon Navarrai 4 Kom-

pániák között történt, mellyeket én a' Huszárok' segítségére küldöttem vala, a' melly apró öszszetsaphodás mindazáltal egész estvig tartott, 's általában vévén nekünk kedvezett. —

„Azonközben az egész város körül mind jobban jobban kiterjesztette erejét az ellenség, melyből által láttam már most, hogy bennünket, a' térségnek minden segedelmeitől megfosztani, a' marhatsordákat elhajtani, 's minket egészszen körül venni iparkodik. Három napokig maradtam Calabozóban, 's ezen idő alatt néhány versbéli kiütéseket tettem az ellenségre, és ő mindannyiszor megverte: hanem, végezetre látván azt, hogy melly kevés segedelmemre van ezen tartomány, meghatároztam, hogy magamnak az ellenséges lineán által utat csináljak, 's tanyámat a' halmokhoz szállítsam, a' hol tsatázó erőmnek jobb hasznát vehetvén, onnét azután az Araguai termékeny vidékekre is benyomulhatnék.

„Febr. 14-dikén éjjeli 11 órakor indultam ki Calabozóból oly eltökéllettséggel, hogy akár hol mutassa magát az ellenség, az útamról elkergessem. Mindenütt a' Guarico partja mellett folytattam útamát Sambrero felé, a' melly 20 Spanyol mértföldnyire esik Calabozótól. Magammal vittem minden sebeseimet, betegeimet, 's az egész bagázsiát, 's a' Királynak mind azokat a' hűséges alattvalóit, kik magokat a' Királyi seregek' oltalmazása alá adván a' városból vőlünk egygyütt kivándoroltak. Az ellenség csak reggel tudta-meg, hogy oda hagytuk a' várost, 's az ő lovasai bennünket Oriosa nevű helynél nem soká beérvén, dühösen reánk ütöttek: de tsapatjainknak kemény éstartós tüzelése őket nagy vesztséssel vissza verte, és mi tovább folytattuk útunkat, és sem ispotályunkat sem bagázsiáinkat el nem veszítettük. A' napnak feljötével Sambrero-ba érkeztünk, a' hol tsapatjaink ma-

gokat állásba helyheztetvén, itt a' Rebellisek, kiknek már most gyalogjai is megérkeztek vala, minden ponton reánk ütöttek. —

„A' mi Navarrai Regimentünk ekkor a' sikra azonnal kiállván, a' Guarico jobb partján lenyomult oda, a' hol a' faluba bejövő fő utat védelmezni kellett. Kastiliai Batalionunk hosszúkötsapatokra szakadva, azon Vadász Kompániáinknak fedezésére ment, mellyek ezen viznek réveit oltalmazták, melly majd mindenütt általgazolható.

„A' mi Navarrai és Kastiliai Regimentjeink legnagyobb tsendességgel megengedték, hogy az ellenség' tsapatjai hozzájuk közelítsenek, de ekkor osztán retentő tüzet adtak reájok, a' melly zürzavart okozott köztök. Ők azonközben magokat, a' lovakról leszállott Karabélyosai 's egyéb lovasaiknak védelme alatt ismét rendbe szedték, 's egymásután háromszor újították-meg a' verekedést, ritka megrettenhetlenséggel. De mindannyiszor vissza verették ám, 's holt testjeikkel borították el a' földet. —

„Igy állának a' dolgok, midőn azonközben a' Kastiliai Regimentnek két Batalionai, neki szegzett bajonétoikkal az ellenségnek bal szárnyára rohantak; 's az alatt Vadász Kompániáink, azokat kik az erdőben elszéledtek vala, onnét kikergették. Mi elvettük az ellenségnek úgy nevezett Betsület-Batalionja' zászlóját. A' Kastiliai Regimentből való Chika Márton nevű katona vette-el. Megölte a' Zászlótartót is. Ezen ditsőséges napon négy ellenséges Batalionokat tettünk semmivé. A' tsatázó mezőn elesett 400 embereken kívül sok fegyver és sok fogoly jutott kezünkre. A' rebellis seregnek megmaradott része gyalázatos elfutás által mentette-meg magát, 's úgy elfogta volt a' félelem, hogy én, tsak lovasságom lett volna oly állapotban, hogy mozdúlhasson, ebben az egy tsatában semmivé

tettem volna ezt a' neveltséges *Venezuelai Republikát* —

„A' mi vesztésünk ezen néhány napi verekedésekben, ennyiből állott: Elestek; egy Generálisunk, 13 tisztünk, és 253 katonáink; megsebesedtek: 4 tisztjeink, és 61 katonáink; fogságra estek: 94 katonáink.

„Az ellenség többet vesztett ezer embernél.

„Azonban a' Királyi ármádára nézve, a' nagy vesztés mellett is, nagyon hasznos resultatuma lett ezen verekedéseknek; 20 mértföldnyi hátrálás alatt megmentettük bagáziánkat, sebeseinket, és betegeinket, pedig minden felé nyilván lévő térségen tettük hátrálásunkat. Az ellenség nem jött Sombrerónál tovább utánnunk, 's hátrálásunknak folytatásában tovább nem is alkalmatkodott. Semmi egyéb nyeresége ezen tsatákból nem volt azonkívül, hogy Calabozót elvette tőlünk: hanem onnét a' lakosoknak nagy része eljött véllünk, és mi semmit ott nem hagyunk, a' minek hasznát vehetné 's arra fordíthatná, hogy lovasságát a' térségen kiterjeszthesse.“

„Morillo, K. Fővezér.

Az Északi Amériakai egygyesült Státusokból érkezett újságlevelék azt erősítik, hogy Bolívar lett volna ezen verekedésekben a' győzedelmes.

* * *

A' La-Platai Respublika nagyon mérges és hatalmas ellenségre talált a' tőlle elpártolt 's azolta egy magánosan fennálló Státusnak megfundálásán iparkodó Artigasban, a' ki egyszersmind háromféle ellenséggel mérészel küszködni, úgymint ezen Respublikán kívül a' Portugallusok 's a' maga tisztjei között is néhányok ellen, a' kik tőlle elpártolván a' nevezett Respublikához szítanak. Azt írják felőlle, hogy oly nagy ereje van, hogy mind a' hárommal megmérkezhet;

a' Respublikának egy Osztály seregét már kétszer verte meg.

* * *

A' Baltimorei és Philadelphiai újságlevelék megegyezőleg erősítik, hogy Anglus Lord Cochrane, a' Spanyol Independensek' Ország'ószéke által megkínáltván, hogy annak azon hadi hajós seregét, melly a' Tsendes tengeren oláldik, vegye a' maga vezérlése alá, ő ezt felvállolta. — (Mikor útozott-el ezen Lord Angliából, nem írják a' nevezett újságlevelék).

A' La-Plata mellyéki Egygyesült tartományok' Congresszusa Hirdetést botsátott az egész pallérozott világon találtató minden népekhez. A' Hirdetést a' Congressus' Elölülője *Don-Pedro-Ignatio-de-Castro-y-Barros*, 's a' Titoknokja *Don-Jose-Eugenio-de-Elias*, irták alá. Tavaly Oktober' 25-dikén jött-ki. Mondják, hogy nagy garral (emphaisissa) van írva. — Mi ezt még nem láttuk.

Az Északi Amériakai Egygyesült Státusok' Congresszusa előtt mostanság nevezetes kérdések forgottak-fenn. — Clay (ki a' Nagy Britanniaival *Gentben* kötött békesség' dolgában alkudozó biztos volt, és most a' Kepviselők' házában orátoroskodik, jóvállotta ezen háznak, hogy határozza-meg azon summát, mellyet a' La-Platai Congressushoz küldetődő Követnek fizetni kell. Látni való, hogy ezen jóvállás más szókkal tsak azt tette, hogy a' Congressus a' La-Platai Respublikának függetlenségét, nyilvánvaló módon ismerje meg; 's minthogy a' Congresszus ezt még most, előre való vigyázásból, tselekedni nem akarja: tehát vissza vetette a' jóvállást. Anderson nevű Képvisező is terjesztett, más szín alatt, vagy más formában, de éppen ezen tárgyrol, hasonló jóvállást a' Congressus' elejébe, de ez is vissza vettetett.

Maga az Ország'ószék szerentsésebb vala a' mult Mártz. 25-dikén egy jóvállá-

sával, melly a' Seminoles nevű Indus népetillete. Ez még egy pallérozatlan nép. Régen bajlódnak véle az Egyesült Statusok, 's azért bajos véle banni, hogy a' Floridai határokon belől, és így Spanyol földön lakik. A' nép magában kitsiny; az ellene való hadakozás is tsekélység volna magában, hanem a' Spanyolokra nézve gondolják, hogy nevezetes politikai tűznek szolgálhat felgerjesztésére, mellyet az Elölülőknek a' képviselőkhöz küldött jóvallisából nyilván látni lehet. Ezen jóvallisban ilyen sarkalatos principiumot teszen-fel az Elölülő: *Ha Spanyolország ezen vad nemzetnek, melly az ő földjén lakik, a' mi vidékeinkre való beütéseit megakadályoztatni nem tudja, szükség, hogy az Egyesült Státusok magok akadályoztassák-meg, az az más szókkal, az Egyesült Státusok ezen esetben el nem mellőzhetik azt, hogy a' két Floridákat, azért, hogy tulajdon határait a' nevezett népnek beütései ellen védelmezessék, elfoglalják.*

Ehez képest egy oly végzést hirdettetett-ki a' Congresszus, most, mellyet még 1813-ban határozott volt meg. A' végzés ez: —“

„I. Tzikkely. A' Congresszusra összegyülekezve lévő Szenátusnak 's a' Képviselők' házának részéről parantsoltatik, hogy az Elölülő, a' Perdido vizéhez képest napnyugotra fekvő 's még az Egyesült Státusoknak birtokában nem lévő, *Napnyugoti Floridának* nevezetű egész tartománynak elfoglaltatására, hatalmaztassék-meg.

II. Tzik. Továbbá parantsoltatik, hogy az Elölülő a' nevezett tartománynak elfoglalására 's elfoglalvavaló tartatására, 's az ott lévő lakosoknak az Egyesült Státusok' hatalma alatt lejendő oltalmaztatássokra, annyi katonaságot 's annyi tengeri erőt fordittson, a' mennyit szükségesnek fog tartani.

III. Tzik. Végezetre parantsoltatik, hogy ezen költségre a' kintstárban találtató 's még egyébre nem fordított pénzből, 20,000 Dollárok adattassanak kezébe. Költ Februárius' 12-dikén, 1818-ban. —“

„Clay, a' Képviselő ház Orátora.

* * *

Jamaika szigetéről azt írják, hogy ott, a' La-Platai Egyesült Státusok' rága-dozó hajóji egy időtől fogva nyüzsgeni kezdettek. St. Domingó és a' Tehenek' szigete között is hetet szemlélték-meg. Mint mondják az a' céljok, hogy a' *Porto-Riccotól* nem messze lévő *Vicque* vagy *Krabben* nevű szigetet az Insurgensek' számára elfoglalják, és, mint Amélia szigetén, a' honnét az Északi Améri-kai Egyesült Státusok elkergették őket, tselekedtek volt, itt is hadi magazinumok helyet akarnak felállítani. Itt is az az *Auri* nevű Oberster dolgozik, a' ki Amé-liát elfoglalta volt.

Trinidad szigetére 500 Anglus tisztek 's egyéb önkéntvállalkozottak érkeztek meg, kik az Améri-kai insurgen-seknél szolgálni akarnak.

Szent Ilona.

Innét az irták Febr. 28-dikán, hogy Gróf Moutholon és Generalis Gorgaud össze veszték, 's a' dolgot duellálás által kellett volna eligazítani. A' Gróf volt a' kihívó: a' Generális ellenben nem fogadta-el a' kihívást. Ezszerént a' lett a' dologból, hogy Gen. Gorgaudot Bonapartétól elválosztották, 's a' szigetnek tulsó részére vívén, ott az Anglus Hadnagy Jackson gondviselése alá adtak, addig, míg Európába vissza küldhetik.“

Ugyan ezen dologról azt olvassuk egy Londoni újabb tudósításban, hogy Gen. Gorgaud, a' Camden nevű hajón, melly Napkeleti Indiából jött hazafelé, már megérkezett Déalba. Az a' Balcombe nevű Sz. Ilonai Anglus lakos is,

kinél *Bonaparte* addig lakott volt, míg a' házat elkészítették, ugyan ezen hajón egész familiájával egygyütt vissza jött Angliába. *Bonaparte* maga volt az, a' ki nem engedte, hogy *Gr. Montholon* és *Gen. Gorgaud* duelláljanak.

Napkeleti India.

Itt is tüzesen foly a' vérontás. *Anglus Oberster Scott* November' 26-dikán nagyon megverte a' *Berari Raját*. Az ellenségnek 75 ágyujit mind elvette egész hadi készületével 's 40 elefántjaival egygyütt. Néki tsak 130 emberei estek-el. Maga a' *Raja* is elfogattatott.

Sir Marcolm Dec. 21-dikén a' *Holkár* seregei ellen viaskodott. A' verekedés nem sokáig tartott ugyan, de nagyon véres volt. Az *Anglusok* 30 *Európai* tisztet 's 700 köz embert vesztettek-el. Hanem az ellenség' vesztése 2000 emberekre telt. Az *Anglusok* *Holkártól* is 60 ágyut nyertek-el 's azt a' helyet is elfoglalták, a' hol *Holkár* a' tsata előtt állott.

Peishwa Fejedelem még nem holt-meg. Jan. 2-dikán nagy erővel megjelent *Poonah* vidékein; úgy látszott, hogy meg akarta támodni az *Anglus* armádát, de megváltoztatván plánumát, hátráláshoz fogott. *Brigadéros Smith* által üzettetik.

Frantzia Ország.

A' Rhodezi polgárok' pere Albany-ban (folytatás).

Ezen per ilyen nevezetességekkel végződött-el: Az *Elölülő* utoljára még egyszer mindent elmondott az *esküdtek* előtt; a' kérdéseket mindenik vádoltatott személyre nézve az *Esküdtek* elejébe terjesztette; ezek ekkor egy különös szobába mentek, 's az *Elölülő* a' vádoltattakat egy más szobába kísértette; az *esküdtek* négy óráig tanátskoztak, ekkor a' szálába kijövén, végzéseket felolvasták, melly az elejekbe adatott kérdésekre való feleletekben állott, mint itt következik: —

Bankalné, Bastide, Jausion, Colard, és *Bax* bünösök, mint a' kik a' gyilkosságban, előre való meggondolással részesültek. *Benoit Anna* bünös, mint részese a' gyilkosságnak, de előre meggondolás nélkül. *Missonnier* nem bünös sem a' gyilkosságban sem részesülésben, de bünös a' holt testnek a' vízbe való vetetésében. *Bastide* és *Jausion* a' *Fueldes* házába tett betöréssel való lopásban is részesek. *Bax, Colard, Bastide,* és *Jausion* a' halottnak a' vízbe lett vetetésében is részesek. *Mansonné* nem bünös, sem egygyikben sem másokban.

Felolvastatván ezen Feleletek, az *Esküdtek' Elölülője* azokat alá irta, 's a' *Birák' Elölülője* a' vádoltattakat behívatta. Gondolni lehet, melly indulattal vártak ezek a' fejekre kimondandó ítéletet.

Most már a' négy *Birák* mentek a' magok *Elölülőjökkel* egygyütt különös szobába, hogy a' *Törvénykönyvből* a' büntetést a' bünösök között kinekinek bünéhez szabják.

Ezt elvégezvén a' szálába vissza jöttek; az *Elölülő* a' bünösöket egygyenként behívatta. Legelőbb *Mansonnét* hívattabe, ki is a' maga feloldoztatását hallván, a' szálából, a' nélkül, hogy a' bünösökre mondandó ítéletet megvárta volna, eltávozott, és minden késérő nélkül, nem a' fogházba, hanem szállására ment, mellyet már előre felvétetett vala, 's a' hol mind addig lakni fog, míg a' többi, ugyan ezen gyilkosságért elfogattatva lévő bünösök' pere lefoly, melyben néki mint tanúnak, ismét figurázni kell.

* * *

Princz Conde, életének 81-dik esztendejében Máj. 13-dikán meghalálózott; a' fija *Princz Bourbon* Londonban lévén utánna küldtek. Oly tsendesen mult-ki az öreg *Princz*, mint ha tsak elszenderedett volna. Tulajdon kezeirásával készített testamentoma, mellyet megtaláltak Londonban, 1816-ban dátáltatott.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Minekutánna ő Cs. Kir. Felsége a Magyarországon eddig fennállott Görög-Catholicus Püspökségeken kívül Eperjesen még egy újnak felállittatását rendelni, 's oda a Munkátsi Görög-Cath. Káptalannak eddig volt Primiceriusát, (Seniorát) Kánonokját, 's Gen. Vicariusát, Fő Tisztelendő Tarkovics Gergely urat, Püspökké már régebben kinevezni kegyelmesen méltóztatott volna, ő Nagysága e' hónap' 18-dikán, mint Eperjesi Püspök, Budán a Kir. Helytartó Tanátsnál az öszszegyülekezett Tanátsosok' jelenlétében, a szokásban lévő hitet letette.

Május' 17-dike 's 18-dika közt éjféli egy óra tájban Budán a Sáros Ferdőnek szomszédságában, a századoktól óta fenn álló Gellért hegyének oldalából egy nagy darab kőszikla nagy ropogással leomlott, 's a hegy alatt lévő házaknak hármára, úgy mint, a mellyek az omláshoz legközelebb feküdtek, olly nagy erővel rohant, hogy ezeknek hátulsó részeik egészen össze rozskadtak; e' me lett egy aszszony személynek is, ki az egyik ház hátulsó osztályában nyugodott, lába eltört; valamint egy lovat is, melly az egygyik ház istállójában volt, az omló kősziklának terhe agyon nyomott. Úgy gyanttatik, hogy ezen kőszikla darab, a sebes essözések által, mellyekben nekünk is volt itten a múlt napokban részünk, szabadult-el a többi köves testtől.

Kassán a múlt hónap' végefelé Báró Mihaldi Splényi Gábor úr ő Excellentiája, F. M. Lajtnánt, Valóságos Titkostonátsos, a' Mária Therésia Katonai Rendjének 1790-től fogva kiskeresztes vitéze, 's az 51-dik számú Cs. Kir. gyalog Regementnek 1788-tól fogva tulajdonosa, úgy Báró Berzeviczi és Daro-

czy Berzeviczy Ferentz úr is, meghaláltak.

B é t s.

Itt az urnapi, közönségesen szokásban lévő Szent Processio, a' múlt tsötörtökön, a' melyhez tartozó Nagymise a' Sz. István templomában tartatott, a' bevett rendtartásokkal megegyező ajtatos pompázással ment véghez, 's Császár és Király ő Felségének távolléte miatt Koronaörökös ő Cs. K. Fő Hertzegsége által vezettetett, 's Ferentz, Lajos, és Maximilián ő Fő Hertzegségek, a' Cs. K. Udvari Fő Rendek, 's a' Cs. K. Testőrző seregek által kísértetett. Az utzákon, mellyeket az ajtatos sereg bejárt, a' reguláris katonaság formált sorokat, a' piatzokon pedig polgári fegyveres tsapatok állottak sorban, 's az úgy nevezett Grabenen álló Granadiros Batalion hármas Salvét lött.

A' Majlandbol jött tudósítások szerint Renát ő Cs. Fő Hertzegsége, a' Lombard-Velencei Vice-Király, Monzába e' hónap' 12-dikén estvéli, 9-tzedfél órakor kivánt jó egészséggel, megérkezett, a' honnét Májlánda való pompás bemenetelét fogja tartani, de hogy melyik napon, még ez nem tudatott.

* * *

Az ő Cs. Kir. Felségek' útozásáról szolló tudósítások, mellyek Bétsbe már megérkeztek 's kihirdettettek, Május' 17-dikéig terjednek. Ekkor Spalatróban voltak ő Felségek, a' hova 12-dikben estvéli 7 óra előtt érkeztek-meg, 's a' tengeri készületek' helyénél a' hintóbol kiszállván, a' polgári 's katona előljárók 's a' papság által tiszteltettek, 's onnét gyalog, a' Kerület tisztsége' házához szállásra mentek, mely közben minden harangok megvonattattak, az ágyuk valamint a' sántzokon úgy a' hajókon is

durrogtak, 's az öszszegyülekezett sokaság örvendező kiáltozásai a' levegőt harsogtatták.

Május' 17. dikén a' fő templomba közönséges istentiszteletre mentek ő Felségek, 18. dikban ő Cs. Felsége útját Sign felé folytatni, Fels. Aszszonyunk pedig, ha kedvező szél lenne, a' tengeren Raguzához evezni, szándékoztak. — Ő Felségeknek mind kettőjöknek változás nélkül való jó egészsége volt.

Elegyes Dogok.

Spanyolországban Arnedo városa felett Apr. 10. dikén oly nagy szélvész kegyetlenkedett, hogy a' legerősebb élőfákat tövestől kitekerte, 's a' mezőn dolgozó emberek, hogy a' szél el ne ragadja őket, a' földhöz lapulni 's ragaszkodni kényszerítették.

Melly nagy oka legyen Romának arra, hogy a' vendégeket jó szívvel lássa, megtettzik ezen jegyzésből: Hiteles bankósok' felszámlálása szerént 2 millió Scudira tett az a' summa, mellyet az idegenek tavaly Romában hagytak, még pedig régiségekre 's remek mestermiveknek felvásárlására igen keveset adtak, hanem nagyobbadon az egész summát élelemre 's időtöltésre költötték-el.

Az északi pólus felé útnak indúlt Anglus hajókról ezeket jegyzik-meg: Ha ezen hajók csak mikevés reménységet kapnak is azért, hogy ezélezásokban boldogulhatnak, úgy egy se' fog közzülni a' jövő 1819. dik esztendőnek nyara előtt vissza térni. Ezen expeditzió oly készüllettel indúlt-meg, a' milyennel oda még senki se'. Arra az esetre, hogy, ha, Grönlandon vagy Islandia szigetén telelni kényszerítették, az a' reménység táplálhatja őket, hogy mint itt mind ott

meleg források találtaknak, mellyeknek segedelmével, mint a' Sz. Tamás klastromabéli Barátok már szerentsés példát mutattak, ők is kitelelhetnek. Ezen klastrom a' 14. dik században építettett Grönland' keleti partján. A' Barátok az említett meleg források' segedelmével nem csak hogy életjüket megtartották, hanem türhetőképpen is éltek. Meleg forrás vízzel malengették Czelláikat, klastromjok' folyasóit 's templomjokat; ezzel főztek; ezt meszes lávával öszszelegyítvén, vakolnivalót készítettek belőlle, 's ezzel építették; a' klastrom mellett egy kis kertben egész esztendőáltal zöldséget termesztettek. Oly melegek ezen források, hogy a' tenger' vize, a' hova befolytak, a' part mellett be nem fagy. A' madarak és halak télen által ezen meleg vizeket lepik, 's a' lakosokat élelemmel tartják. A' hó itt 9 hónapig hever megfagyva a' földön, 's az alatt semmi essőzés nem alkalmatlanodik a' lakosoknak. Sok szép jegyzést fognak itt tenni ezen tudós Anglusok.

* * *

A' tengeri prédalók nagyon hatalmaskodnak. A' Loyd' kávéházában találtaknak szokott kereskedő klastromban négy Anglus hajók neveztetnek meg, mellyeket mostanság elvettek. Ilyenek a' Neptunus, Favorita, Margarét és Aurora. *St. Jago de Kuba* mellett egy oly Spanyol hajót vettek-el az insurgens prédalók, a' melly 300 Szeretsen rabbal volt terhelve. A' *Havannai* levelek jelentik, hogy ezen számos prédalók mostanság általjába igen gazdag hajókat fogtak-el, mellyek között egy 26 ágyus Spanyol hajó tsupa Piasterekkel volt terhelve; ezt igen nagy verontás után felmászással fogták-el.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Máj. 22-dikén 251 — 23 dikán 248 — 25-dikén 245 — forintot.